

de Olifant

Ledenmagazine van D66 Amsterdam, december 2009

[Interne partijdemocratie](#)

[Amsterdamse economie](#)

[Mogen we een trots zijn op onze taal?](#)

[Grenzen aan de onderwijsgroei](#)

[Kleine geschiedenis van Zuidoost](#)

Van de redactie

De Gemeenteraadsverkiezingen komen eraan. Voor de afdelingen zijn keuzes voor de poppetjes inmiddels gemaakt. We doen geen verslagen van verkiezingsgevechten. Maar de Olifant kan wel wat algemenere kanttekeningen plaatsen. Een overzicht van gebeurtenissen in Zuidoost toont dat gewoon platte machtspolitiek erbij komt kijken en dat nu redelijkheid weer aan de winnende hand lijkt. Of de procedures voor de programma's en verkiezingslijsten beter kunnen, horen we ons natuurlijk altijd af te vragen. En dat doen we ook. Verder is er artikel met een pleidooi voor een

zware stem van de economische component in de verkiezingen.

Ons congres vond afgelopen november plaats. De focus lag daar op onderwijs. D66 is dé onderwijspartij. Dat houdt in dan ook mag worden nagedacht over de grenzen van de mogelijkheden van onderwijs.

En Amsterdam is nog steeds Nederlands. Willen we dat zo houden, of is het beter voor stad om te kiezen voor de functie van voorpost van Angelsaksisch cultureel imperialisme?

Iets op uw lever? Een opinie? Stuur hem: Olifant.red@gmail.com

Leesbaarheid

De Olifant kan gemakkelijk uitgeprint worden op A-4 formaat. Gewoon icoontje print in uw Adobe viewer aanklikken. Kleur besparen? Gewoon op zwart wit uitprinten kan ook.

Inhoud (klik op de titel om erheen te gaan)

3	Opinie:	De 'd' van D66 deugt niet helemaal
5	Gemeenteraad:	Amsterdams economisch beleid
6	Amsterdam:	Trots op Nederlands?
8	Opinie:	Grenzen aan de onderwijsgroei
10	Amsterdam:	Kleine geschiedenis van Zuidoost
14	Colofon:	Redactie en medewerkers

GEMEENTERAAD

Werk maken van de 'd' in D66

Door Frans Verhagen

Een jaar geleden kwam op het halfjaarlijkse congres van D66 een voorstel op tafel om de advieslijst voor de opstelling van de kamerverkiezingen te laten maken door de voorzitter en de lijsttrekker. Zonder veel debat en met marginale tegenstand (samen met Boris van der Ham liet ik mijn verzet horen) werd het voorstel aangenomen. Het debatje erover was kort en de meeste leden waren niet

echt geïnteresseerd om een voorstel van de partijleiding

van erg veel kritische noten te voorzien.

Het is natuurlijk waar: uiteindelijk worden de kieslijsten bij D66 worden opgesteld door de leden en dat betekent in theorie optimale democratische besluitvorming. Jammer genoeg blijken die leden, of in elk geval degenen die stemmen, meestal heel trouw de adviezen van de stemcommissies te volgen (behalve de laatste keer toen de tweespalt tussen Pechtold en Van der Laan

de door Pechtold bepleite lijst ondersteboven gooide). Zo'n commissie heeft dus veel invloed. En nu zitten daar twee leden van het Haagse establishment die de lijst gaan opstellen. Gewoon, kwartetten op de achternamiddag. Het congres stond erbij en keek ernaar. Het mag professioneel lijken om een klasje van 35 potentiële kamerleden op te leiden, de keuze voor degenen die daaraan meedoen is in duister gehuld en hun positie legt een behoorlijke hypotheek op de keuze die de leden straks krijgen geadviseerd door lijsttrekker en voorzitter. Wedden dat het klasje van Pechtold straks de fractie van Pechtold wordt?

Hoe breed is deze groep? Zijn alle stromingen van D66 erin vertegenwoordigd? Ik zou het niet weten. Niemand weet het.

Actief worden

Ik memoreer dit verhaal om het gebrek aan interne organisatie en vooral een gestructureerde partijdemocratie aan

De kieslijst wordt zo een spelletje kwartetten op de namiddag door het Haagse establishment

de orde te stellen. Als iemand lid wordt van D66 en vraagt: 'waar kan ik actief zijn?' dan is het antwoord zeer beperkt. Je kunt in besturen, naar vergaderingen op afdelingsniveau en zo meer. Je kunt lid worden van platforms, tegenwoordig

thema afdelingen geheten en op jouw terrein misschien wat laten horen (hoe en aan wie is niet helemaal duidelijk). Je kunt twee keer per jaar naar het partijcongres dat door het Landelijk Bestuur wordt georganiseerd en bestierd. Want daar mag iedereen komen en dat is een goede zaak (al zaten er op 7 november ineens 1400 leden in de zaal ipv de normale 400, de helft nieuw). Er is een ledenblad dat vooral dient als promotiemiddel. Sinds kort zit er een debatsectie(tje) in, maar het had nogal wat voeten in aarde voordat zelfs dat minimale debatding tot stand kwam.

Naarmate het aantal leden

weer stijgt wordt het klemmender dat D66 geen behoorlijke structuur heeft. Er zijn leden, afdelingen en er is het Haagse, waartoe ik ook het Landelijk Bestuur reken. Daartussenin zit niets. Als de fractie wil weten hoe in de partij gedacht wordt over een bepaald onderwerp dan is er geen middel om dat te testen. Als de partij aan de fractie wil laten weten hoe ze denkt over een onderwerp dan is daarvoor geen middel. D66 ontbeert een partijraad of een of ander orgaan van enige omvang dat namens de leden kan vertellen hoe de partij ergens over denkt of in debat gaan met de fractie of het Landelijk Bestuur. Acuu besluit nodig over Uruzgan of iets dergelijks? Ik vermoed

dat Alexander Pechtold een rondje belt met bekenden en vervolgens een standpunt inneemt. Leden komen er niet

aan te pas, althans niet in een vorm die georganiseerd is.

Programma commissie

Ander raar verschijnsel.

Onze partij heeft een Permanente Programma Commissie,

de Sovjet reminiscenties oproepende PPC. Hoe de leden daarvan tot stand zijn gekomen zal geen lid van D66 weten. Gekozen zijn ze in elk geval niet. Pas achteraf, toen deze anomalie wat opzichtig bleek, is de voorzitter van deze PPC, Joris Backer, gekozen tot lid van het Landelijk Bestuur – maar in functie. Onder de PPC hangen allerlei werkgroepen. Hoe die tot stand komen, niemand die het weet. Deze werkgroepen worden geleid door mensen die gevraagd zijn door het landelijk bureau. Ze hebben opdracht gekregen om vast te schrijven aan het verkiezingsprogramma, natuurlijk gebaseerd op de vijf richtingwijzers die sinds het programma van 2006 haast vanzelfsprekend

zijn aanvaard als ons beginselprogramma. Ik mag het zo niet noemen, maar dat is het wel. Op het congres is er nooit echt over gedebatteerd. Het boekje over 'ver-trouwen op eigen kracht' had een baartijd van meer dan een jaar en levert, eerlijk gezegd, nou niet direct interessante en originele verge-zichten op. En ook daarover heeft het congres

per definitie zijn daar relatief weinig leden bij betrokken.

Ik heb de organisatorische geschiedenis van D66 niet helemaal op het netvlies staan (wel andere delen van onze geschiedenis die niet tot vrolijkheid stemmen) maar ik meen me te herinneren dat we ook een Leden Advies Raad hebben gehad. Misschien wordt het tijd om daar weer

maar met onze bijna 18.000 leden wordt het toch ook wel tijd om het niet alleen structureel organisatorisch goed voor elkaar te hebben (dat schijnt wel goed te gaan) maar ook democratisch. Minder kunnen we ons niet permitteren met de 'd' in onze naam.

D66 ontbeert een partijraad of een ander orgaan dat namens de leden kan vertellen hoe de partij ergens over denkt

niet gedebatteerd.

Natuurlijk zijn er gekozen organen. Besturen in de steden, in de regio's. Die hebben overleg, met elkaar, met het Landelijke Bureau, maar

eens over te denken en in elk geval de link tussen afdeling en het Haagse wat sterker te maken dan hij nu is.

Ik wil niet de spreekwoordelijke 'party pooper' zijn

GEMEENTERAAD

Werken aan werk voor iedereen in Amsterdam

Door Petra Hoogerwerf & Sebastiaan Capel

De crisis en bijbehorende recessie blijven ook nu nog het gesprek van de dag ondanks het feit dat het tij begint te keren. Juist in deze tijden is het van belang aandacht voor de economie te hebben, ook op lokaal niveau, hier in Amsterdam. Gelukkig zijn vrijwel alle politieke partijen inmiddels overtuigd dat Economische Zaken een cruciaal dossier is. Zo sprak ook

GroenLinks-voorman Maarten van Poelgeest bij zijn verkiezing als lijsttrekker over "banen die ons de crisis doorhelpen". Maar er kunnen een paar zaken anders op het gebied van het economisch beleid van Amsterdam.

Wat anders moet

Ten eerste moet één integraal economisch programma voor Amsterdam komen. Nu is er Amsterdam Topstad voor de 'bovenkant' en het Basisprogramma voor de rest van

de stedelijke economie. Vervolgens moet in dat ene economisch programma de verbinding tussen de creatieve- en kenniseconomie en de "service-industrie" (bijvoorbeeld de zorg, horeca, toerisme) samenkomen. Dat zijn namelijk de groeisectoren van de toekomst, waarin gezamenlijk vraag is naar hoog- én lager opgeleiden. Samen met de blijvende groei van de zzp-ers in alle sectoren vormen deze sectoren de kern van een stedelijke economie.

Vervolgens moet dit economische programma, bijvoorbeeld onder de noemer "Werk voor iedereen!", ook de leidraad zijn voor andere portefeuilles. De

afgelopen jaren volgden de andere wethouders dan die van Economische Zaken hun

eigen lijn, met hun eigen visie op de stad. Hierdoor was er eerder ondanks dan dankzij de lokale overheid sprake van economische ontwikkeling. Het ging bijvoorbeeld mis bij de plannen voor woningen voor expats, de taxichaos en de milieuzone. Als de andere wethouders vanuit een economische invalshoek hadden gewerkt, was dit anders

gegaan. En dan had niemand voorgesteld om alleen in Amsterdam de BTW te verhogen.

Wij vinden dat er één wethouder moeten komen voor

Er moet één wethouder komen voor Economische Zaken, Sociale Zaken en Onderwijs

Economische Zaken, Sociale Zaken en Onderwijs. Door zowel de vraag- als de aanbodkant van de arbeidsmarkt bij één wethouder onder te brengen, kan er slagvaardiger worden opgetreden. Door hem of haar ook over het Onderwijs te laten gaan, wordt gezorgd voor aansluiting tussen de opleidingen op alle niveaus en de arbeidsmarkt.

Amsterdammers, en vooral onze jongeren, moeten optimaal voorbereid tot de arbeidsmarkt toetreden; ons onderwijs speelt daarin een cruciale rol. Het begint bij

goed opgeleide jongeren die opleidingen volgen die aansluiten bij de behoefte van de arbeidsmarkt.

Met deze maatregelen kan Amsterdam de crisis krachtiger aanpakken en bereiken dat er werk voor iedereen is.

Petra Hoogerwerf is gemeenteraadslid voor D66 en woordvoerder Economische Zaken.

Sebastiaan Capel is kandidaat-gemeenteraadslid voor D66 Amsterdam.

ENGELS ALS TWEEDE TAAL?

Mogen we nog een beetje trots zijn op onze taal?

Door Olivier Morot

Wereldwijd is Nederlands een onbelangrijke taal. Alsof deze constatering niet pijnlijk genoeg is, wil D66 in haar concept verkiezingsprogramma dat Amsterdam Engels als tweede taal gaat voeren. Hiermee komen we de vele toeristen en expats tegemoet, want wie van hen verstaat Nederlands? Pas als iedereen in Amsterdam vloeiend Engels spreekt mogen we onze oer-Hollandse "I

Amsterdam"-label met trots dragen en ons met recht een wereldstad gaan noemen... toch?

Het voorstel van D66 om Engels als tweede taal in Amsterdam te voeren is niet nieuw. Al in augustus 2008 kwam onze fractie met dit plan in de gemeenteraad, en haalde geen meerderheid. Volgens D66 zou de voorlichting richting toeristen en buitenlanders die in Amsterdam wonen slecht zijn. Zo zou

algemene informatie van de gemeente en de stadsdelen op het internet ook in het Engels moeten staan. Zoals Jan Paternotte het in augustus 2008 verwoordde: "Als je iets wilt weten over de gemeentelijke belastingen of wanneer het afval wordt opgehaald, kan dat alleen in het Nederlands." Ik weet niet hoe de informatievoorziening destijds was, maar een jaar later is deze informatie prima in het Engels te vinden, namelijk op

de officiële Engelse versie van de gemeentelijke site: <http://www.iamsterdam.com/en/living/housing/household-maintenance/refuse>. Opvallend is dat de persoonlijke site van Jan Paternotte (www.janpaternotte.nl) en de site van D66 Amsterdam geen Engelse versie bevatten. Een gemis, want veel buitenlanders die in Amsterdam wonen hebben ook stemrecht.

D66 ging verder. Een ander voorstel was - en dit is geen grap - dat Engelssprekende politieagenten een "Union jack" (Britse vlag) opgespeld zouden krijgen om klachten in het Engels af te handelen. Ik stel voor dat ze ook zo'n

Britse politiehelm dragen, die heb ik altijd al zo mooi gevonden! Weer een ander voorstel was om de tram- en metrohaltes binnen de ring tweetalig aan te geven en om te

gevoerd ben je al ongeveer in Brussel aangekomen.

Al met al is er maar één punt wat mij wel terecht lijkt. In Amsterdam kunnen toeristen niet in het Engels hun aangifte doen. Amsterdam zou daarbij voorbeeld moeten nemen

Het voorstel van D66 om Engels als tweede taal in te voeren in Amsterdam is niet nieuw

roepen. Zo wordt de Dam in het Engels "Royal Palace." Ik ben benieuwd hoe ze haltes als de Bilderdijkstraat, Nieuwezijds Kolk of de Ten Katestraat gaan vertalen. Overigens zie ik al Thalys-taferelen ontstaan. In die trein wordt alles zelfs in vier talen omgeroepen. Bijster irritant: tegen de tijd dat het welkomstwoord in alle talen is

aan Barcelona, waar er een politiepost voor buitenlanders is. Maar laten we ook niet te zwaar tillen aan dit ene punt: stichting ATAS is een bureau in Amsterdam dat gespecialiseerd is in het ondersteunen van toeristen die een aangifte doen. Het is dus niet zo dat ze aan zichzelf worden overgeleverd.

Geen meerderheid

D66 kreeg geen meerderheid voor dit plan. Zo vond de PvdA dat Amsterdam al Engels genoeg is. Een andere reden was dat alles in twee talen gedaan zou moeten worden, wat onnodig veel werk en vooral veel kosten zou opleveren. De SP stelde de interessante vraag waarom Engels de tweede voertaal moest worden en niet Marokkaans of Turks? Al met al werd het voorstel van D66 van de tafel geveegd als een "leuk zomers voorstel."

Hiermee leek het alsof het D66-voorstel prenataal zijn einde tegemoet was gekomen. Maar niets blijkt minder waar: in het concept verkiezingsprogramma van D66 Amsterdam is dit voorstel weer op meer-

dere pagina's (p 7, 27 en 30) opgenomen. Met een grondige argumentatie wordt op die pagina's telkens weer dezelfde uitleg gegeven: Amsterdam is een wereldstad, en in een wereldstad spreek je de wereldtaal Engels. Aan de terechte kritiek van de gemeenteraad wordt geen woord besteed. Geen enkele inschatting van de kosten en baten of concrete uitwerking van het plan.

Amsterdam Wereldstad

Iets waar ik me nu al aan begin te ergeren, terwijl de campagne nog op een laag pitje staat, is het abusief gebruik van de term "wereldstad." Daarmee kun je blijkbaar alles rechtvaardigen, en dus ook waarom onze poli-

tieagenten de Union Jack moeten dragen. Inmiddels vraag ik me af wat D66 verstaat onder Amsterdam als wereldstad. Ik ben - als toerist - naar Sint Petersburg gegaan, en dacht dat ik in een wereldstad zat. Maar blijkbaar heb ik me vergist, aangezien echt niemand daar enig woord Engels spreekt. Ik heb sterk het vermoeden dat D66 onder "wereldstad" een stad verstaat die een soort overzeese kolonie van het Britse Rijk is geworden. Dat is bijzonder kortzichtig. Juist als toerist in het buitenland is een andere taal een belangrijk onderdeel van de buitenlandervaring. Zou Sint Petersburg nog zo leuk en anders zijn als iedereen daar Engels sprak?

Door de plee

En dit brengt me op mijn laatste punt. Er is veel kritiek geweest op dit plan, maar het belangrijkste bezwaar is nog door niemand genoemd: behoud van eigen taal. Met het risico dat ik nu overkom als een patriottistische bewoner van de "wereldstad" wil ik hier toch even bij stilstaan. Is het teveel gevraagd om van buitenlanders die een aantal jaren in Amsterdam wonen te verwachten dat ze een beetje Nederlands kunnen? Het heeft mij altijd gefascineerd hoe buitenlandse voetballers die bij Ajax komen spelen in een paar maanden tijd al in basis Nederlandse voetbaltaal kunnen uitleggen waarom Ajax weer strategisch geblunderd heeft.

Als voetballers de moeite nemen om Nederlands te leren, waarom zouden we dit niet van andere buitenlanders mogen verwachten? Want laten we eerlijk zijn: voetballers zijn meestal niet geselecteerd vanwege hun hoge IQ.

Nederlanders zouden meer trots op hun eigen taal en cultuur mogen zijn. Dit voorstel van D66 past namelijk in een landelijke trend om de Nederlandse taal stelselmatig te ondermijnen. Zo heeft de Onderwijsraad vorig jaar bedacht dat kleuters in Nederland ook tweetalig opgevoed moeten worden, iets waar D66 in Amsterdam ook voorstander van is. En dat terwijl allochtone kinderen geen onderwijs in eigen taal meer

mogen volgen, omdat dit slecht zou zijn voor de ontwikkeling van hun Nederlands! Dit plan heeft dan ook zware kritiek gekregen van onderwijskrachten: waar moet immers de tijd voor Engelse lessen vandaan komen? Dat zou uiteindelijk alleen ten koste kunnen van de tijd die kleuters hebben om de Nederlandse taal te leren.

De Engelse taal heeft inmiddels het Nederlands al verdrongen als tweede taal in Brussel. Het lijkt mij heel verstandig als we een dergelijke ontwikkeling in onze "wereldstad" juist voorkomen. Ik denk dat Amsterdam pas echt een wereldstad wordt als ze in staat blijkt te zijn om haar eigen identiteit te behouden.

ONDERWIJS

Grenzen aan de onderwijsgroei

Door Sjaak Scheele

Daar was laatst een meisje loos, die wou gaan varen. Het meisje wilde zelfs solo gaan varen over de oceanen. Bijzonder. Maar ze was nog maar 14 jaar. Dat was wel heel uitzonderlijk. En het gaf problemen met de schoolplicht. Hier zal geen discussie volgen over de wettelijke mogelijkheden van haar vaartocht. De rechter zal daarover uitspraak doen.

Het opmerkelijke hierbij is dat niet zondermeer de mening gold dat het meisje naar school moest. Punt. Klaar.

Nee, er volgde een discussie in de media. Dat houdt in dat niet iedereen ervan overtuigd is dat je sowieso tot een bepaalde leeftijd naar school moet. Velen denken aan mogelijkheden van uitzonderingen. Met andere woorden: scholing lijkt niet meer in alle gevallen een vanzelfsprekendheid. Er bestaan grenzen.

Met een ander voorbeeld is de vraag over nut van scholing duidelijker te maken dan met het wat bizarre geval van Laura Dekker. Moest Michaela Krajicek zonodig voltijds op school zitten, ter-

wijl ze op 15-jarige leeftijd al een grote kans maakte op de wereldtop in tennis? Was de startkwalificatie belangrijker dan training? Met de eventuele consequentie van het missen van de tennistop. Over die keuze hoefde geen Nederlandse rechter te oordelen, want ze volgde haar middelbare school in Tsjechië.

Leidend beginsel

In de vorige Olifant kwam J.S. Mills Leitmotiv voor zijn boek over vrijheid ter sprake. Dat luidde: "Het grote, leidende beginsel, waarop elke overweging die in deze bladzi-

jden wordt uiteengezet onmiddellijk is gericht, is het volstrekt wezenlijke belang van de ontwikkeling van de mens in zijn rijkste verscheidenheid." Het aardige van Mill is zijn duidelijkheid. Lang voor Popper begreep hij al het belang daarvan. Mills beginsel valt makkelijk te falsifiëren, als onjuist te herkennen. Stel dat iedereen zich continu wil ontwikkelen door voltijdse scholing tot aan zijn dood. Waar blijven dan de bouwvallers die de bibliotheken en scholen bouwen waar de filosofen graag vertoeven? Werk valt niet te vermijden. Natuurlijk is onderwijs belangrijk. Mills intentie met de overdrijving ervan telde zwaar

in een tijd dat er voor de meerderheid nauwelijks scholing bestond. Maar er bestaan grenzen.

Onderwijs, onderwijs en onderwijs merk je regelmatig op als oplossing voor veel kwalen door D66. Prima. Maar juist omdat D66 er de nadruk op legt moet ze zich bijtijds realiseren dat het een slogan

D66 is de partij van het onderwijs maar het is niet een oplossing voor elk probleem, laat staan voor alle

is, te gebruiken als versimpeling, maar niet als immer werkende remedie.

Normale verdeling

De Gauss-curve of normale verdeling is de meest voorko-

mende uitdrukking van sociale gebeurtenissen. Hij ziet er een beetje uit als een zandheuveltje. Het begint langzaam omhoog te lopen, dan verloopt de stijging sneller tot er ongeveer halverwege een omslagpunt komt en de stijging afvlakt tot aan de top. De afdaling vormt het spiegelbeeld van de klim.

Allerlei menselijke vaardigheden verlopen volgens die curve. Weiningen hebben te beperkte intelli-

gentie om de basisschool te volgen. Daarna nemen de aantallen toe per intelligentieniveau volgens de Gauss-curve tot aan het gemiddelde, ongeveer bij HAVO-niveau. Vervolgens zal het aantal nog

slimmere mensen afnemen tot er niet zo veel meer overblijven om bijvoorbeeld hoogleraar te worden.

Een paar voorbeelden van consequenties volgen.

Vroeger was het behalen van een doctoraal haast een garantie voor een mooie carrière

Eenvoudig werk

Wie moet het simpele werk uitvoeren? Laten we schoonmaakwerk nemen. Aan dat soort werk ontkom je niet. Hebben de schoonmakers in de dop langdurige scholing nodig? Wellicht zijn ze wat minder intelligent dan de potentiële hoogleraar, maar ze begrijpen de gevolgen van de Gauss-curve, zonder dat ze die zelf kennen, heel goed. Hoeveel ze ook studeren, de keuze voor het meest simpele

werk zal grotendeels op hen vallen. Dan wordt het een marteling om die mensen na

een bepaalde leeftijd in school op te sluiten, ze te verbieden te gaan werken, geld te verdienen. Ze hoeven waarschijnlijk niet eens een diploma te halen, als ze maar enigszins kunnen lezen, schrijven en tellen.

Studenten

Aan de andere kant van het spectrum staan studenten. Vroeger was het halen van een doctoraal haast een garantie voor een mooie carri-

ère. Maar als veertig procent van de bevolking studeert aan HBO of universiteit, betekent

dat volgens de Gauss-curve dat menig student net iets boven het gemiddelde zit. Een glanzende loopbaan

zal voor velen een illusie blijven. Moeten ze dan toch maar blijven doorgaan met studeren, desnoods twee of meer studies volgen, totdat ze aan de top komen? Dat is natuurlijk ook onzin. Je ontkomt nu eenmaal niet aan de spijkerharde wet van de normale verdeling. Ook bij de HBO-scholen en universiteiten zal gelaagdheid moeten optreden, waarbij er in Nederland misschien maar één topuniversiteit overblijft waar

de beste studenten hun masters volgen.

Grenzen aan ontplooiing

Mills ideaal van zijn Leitmotiv kan niet bestaan. Dat betekent niet dat mensen er niet naar kunnen streven dat te bereiken. Maar de

maatschappij mag eisen stellen aan mensen ten aanzien van de inzetbaarheid voor werk. De voltijdse ontplooiing geldt slechts voor een enkeling. Voor de meesten volgt na een periode van scholing werk waarin een groot deel routine zal zijn. Een paar uitzonderin-

gen, diegenen die wetenschappelijk werk verrichten, moeten zichzelf zelfs continu ontplooien. Voor de rest bestaan er limieten aan het eventueel gewenste onderwijs. De kosten van extra's zullen ze zelf moeten verdienen.

ACHTERGROND

D66 in Amsterdam Zuidoost: 1994 en 2009

Door Gerbrand Kranendonk

Toen ik in Amsterdam Zuid-oost kwam wonen, in 1994, bevond D66 zich precies op het hoogtepunt qua zetelaantal op stadsdeelniveau. In Amsterdam Zuidoost, in een deelraad met 29 zetels, had D66 tijdens de verkiezingen zes zetels behaald.

In 1994 was de PvdA net als thans enorm teruggeslagen na een kabinetsdeelname samen met het CDA. Scheidend premier Ruud Lubbers schoot zijn eigen kroonprins

Eelco Brinkman in de rug, de rest is geschiedenis. D66 was het alternatief voor de links liberale middenklasse, met Hans van Mierlo aan zijn absolute top. In Amsterdam Zuidoost had D66 in de periode daarvoor meegedaan in het dagelijks bestuur.

Bijlmerbouw

Amsterdam Zuidoost stond in 1994 voor twee grote uitdagingen. Allereerst was besloten tot de Bijlmervernieuwing. De Bijlmer had last van grote sociale problemen.

De Bijlmer was vanaf de jaren zestig in aanbouw genomen, vanuit idealistische (utopische) opvattingen over burgerschap en huisvesting die grote gelijkenis vertonen met de huidige opvattingen van Job Cohen. De toenmalige wethouder Joop Den Uyl wilde grote delen van de Jordaan slopen, naast de Wibautstraat ook op andere plekken brede autowegen naar het centrum aan laten leggen want Amsterdam moest meer op Parijs en andere grote steden gaan lijken. Joop Den Uyl trad

af als wethouder in Amsterdam om plaats te nemen in de Tweede Kamerfractie van de PvdA, maar de bouw van de Bijlmer, in tegenstelling tot de sloop van de Jordaan, ging gewoon door. Tijdens de bouw van de Bijlmer werd er flink bezuinigd op de kwaliteit van de hoogbouwflats. Het oorspronkelijke concept van de Bijlmer, in de allereerste opzet, is geprobeerd een zekere functiemenging tot stand te brengen. Je had de verhoogde straat, dat was de centrale route waar alle leven zich zou afspelen. Daarlangs kon je alle flats bereiken en ook de parkeergarages. Langs die straat hadden veel winkels en

andere voorzieningen moeten komen. Al die voorzieningen en ontmoetingsplaatsen zijn er door bezuinigingen niet gekomen. Er ontstond een monocultuur met 10.000 keer dezelfde woning. Daardoor functioneerde het concept niet meer. Bovendien is er

---

Er ontstond een monocultuur met 10.000 keer dezelfde woning. Daardoor functioneerde het niet meer

---

bezuinigd op het aantal liften. Daardoor kreeg je veel langere galerijen en werd alles nog meer uit elkaar getrokken. In alle herstructureringsgebieden en in de Bijlmer extreem, zie je dat door te veel van hetzelfde, een plan mislukt.

Er verdwenen voor de leefbaarheid en het beheer van essentieel belang zijnde onderdelen uit het ontwerp van de hoogbouwflats: gemeenschappelijke ruimten, functiemenging, liften, zodat er een overvloed ontstond aan het soort van woningen waar te weinig mensen op zaten te wachten: 10.000 appartementen in het groen, zonder directe verbinding naar het centrum. In de jaren zeventig werden grote groepen Surinaamse immigranten in de leegstaande flats geplaatst. Er ontstonden grote problemen in de openbare orde en veiligheid. Het jaar 1992 zou cruciaal blijken voor Amsterdam Zuid-

oost. Op 8 juli 1992 werd in de gemeenteraad van Amsterdam het besluit genomen tot de sloop van de hoogbouwflats, om op die plekken laagbouw woningen te bouwen. Er was nog veel onzeker over de Bijlmervernieuwing: Veel mensen waren bang dat er met de sloop en nieuwbouw niet de integratieproblemen zouden verdwijnen. De Bijlmervernieuwing was een besluit dat in de uitvoering vooral gedragen werd door de wethouder Ruimtelijke ordening van de centrale stad vanaf 1994, Duco Stadig. Op 4 oktober 1992 stortte een vliegtuig neer in de Bijlmer. Die twee gebeurtenissen hebben Zuidoost voorgoed getekend: enerzijds een gevoel dat er iets was veranderd (voor

het eerst werd landelijk zichtbaar dat in Zuidoost er een zeer grote groep grotendeels illegale Afrikaanse bewoners aanwezig was, die alweer tot nieuwe integratieproblemen leidde), anderzijds ontstond er het gevoel dat de mensen in Zuidoost er voor de politieke elite in Amsterdam en Den Haag niet toe deden.

Dat tweede besef leidde ook tot een andere beweging: Het Zwart Beraad. De zwarte bewoners, voornamelijk Surinamers, eisten een rol in de besluitvorming in het stadsdeel. De stadsdeelsecretaris, Freek van Ossel, gaf aan die druk toe en de politiek in Zuidoost moest zich vanaf dat moment anders gaan gedragen. Voorheen leefde er het gevoel dat de politieke partici-

patie vooral een ontwikkeling was die door de zittende politiek elite bevorderd kon worden, een elite van voornamelijk witte bestuurders, vanaf dat moment ontstond er een permanent conflict tussen zwart en wit. De verhoudingen werden continue op de proef gesteld, en de witten moesten inschikken. Waren voorheen de belangrijkste posities voor de witten, na 1994 betekende de participatie van zwarte bewoners van Zuidoost een herverdeling van de belangrijkste posities. Hannah Belliot werd verkozen als voorzitter van het dagelijks bestuur.

De positie van D66

Die twee uitdagingen maakten de coalitiebesprekingen voor het dagelijks bestuur

in 1994 erg belangrijk. Dat jaar vormt in allerlei opzichten zowel voor mij persoonlijk als voor D66 Amsterdam Zuidoost het begin van een nieuw tijdperk.

In de periode daarvoor had D66 meegedaan in het Dagelijks Bestuur

met twee bestuurders: Peter Sebek en Dicky Pronk. Deze twee bestuurders hadden 4 nieuwe fractieleden in de deelraad gekregen, waaronder twee Surinaamse leden: Mart van de Wiel (wit), Emile Esajas (zwart), Rob Groenhart (zwart) en Jaap Spruitenburg (wit).

Handen vol

Toen D66 in onderhandeling ging met de PvdA over de

vorming van een nieuw DB ontstonden er een aantal problemen. Op dat moment was er dus een beweging aan-

De politiek had er de handen vol aan om de allochtonen in de Bijlmer ter wille te zijn

wezig met mensen als Harold Axwijk, Andre Haakmat, Henry Dors, die eisten dat de belangrijkste posities in handen kwamen van allochtonen. Overigens is de naam "Zwart Beraad" later verzonnen voor deze beweging, de deelnemers zelf spraken niet van deze naam. De politiek, met name de PvdA, had er de handen vol aan en er was dus een grote noodzaak de allochtonen (op dat moment bijna uitsluitend

Surinamers) ter wille te zijn bij de vorming van het DB.

Emile Esajas, nummer 6 op de lijst van D66, was buiten zijn fractieleden om een campagne begonnen binnen de PvdA om hem in het DB te laten verkiezen.

Binnen D66 ontstonden er een meningsverschil tussen de twee voormalige leden van het dagelijks bestuur, waardoor de op dat moment kersverse en dus onervaren politicus Mart van de Wiel voor D66 de coalitiebesprekingen voerde. Door de onbespreekbaarheid van het kritiek uitoefenen op het claimgedrag van het Zwart Beraad, en door het ontbreken van eensgezindheid binnen de fractie van D66,

kon Emile Esajas het DB-lidmaatschap veroveren.

Binnen korte tijd ontstond er echter een groot probleem. Emile Esajas beschikte volgens 4 van de 6 fractieleden van D66 niet over voldoende capaciteiten en liet zich volgens hen in het geheel niet bijsturen. Zij zegden daarom na 6 maanden het vertrouwen in Emile Esajas als bestuurder op. Aangezien Emile Esajas en Rob Groenhart (beiden Surinamers) aan de ene kant stonden en de witte fractieleden aan de andere kant, werd door D66 zowel op landelijk als op gemeentelijk niveau zeer omzichtig om de hete brij heengedraaid. De 4 witte raadsleden van D66 stapten uit D66 en vormden een onaf-

afdeling.

De verwachting is dat D66/OZO straks in de deelraad kan beschikken over een fractie van 7 tot 8 leden. Dit zal met name ten koste gaan van de PvdA, die in 2006 17 van de 29 zetels binnenhaalde. Het is zaak om het hoofd koel te houden, zwart/wit tegenstellingen buiten de deur te houden, en mensen met voldoende capaciteiten te kiezen zodat D66 iets kan bewerkstelligen in Zuidoost. De les die ook uit de situatie in 1994 getrokken kan worden is dat het aantrekkelijk kan zijn om deel te nemen in het DB, maar dat het van de mensen binnen de PvdA zal afhangen of het voor D66 aantrekkelijk genoeg is om daadwerkelijk binnenboord te stappen. In 2002 haalde

hankelijke fractie. Emile Esajas moest opstappen als DB-er en ging verder als D66 fractielid, eerst samen met Rob Groenhart maar later als eenmansfractie. Op 10 oktober 1997 werd vervolgens door de 4 uitgetreden de lokale partij Leefbaar Zuidoost (LZO) opgericht. Emile Esajas ging als deelraadslid verder, is later (in 1998) zelf uit D66 gestapt en is lid geweest van tal van andere fracties en partijen, van Leefbaar Nederland (onder lijsttrekkerschap van Emile Ratelband) tot aan de fractie van Makdoembaks, de beroemde huisarts die gratis broden uitdeelde maar nooit serieus deel nam aan beraadslagingen, behalve als het ging om subsidies. Bij de laatste verkiezingen haalde

LZO 5 zetels binnen. De PvdA wilde een coalitie van PvdA, GroenLinks en LZO. LZO heeft daar toen niet voor gekozen omdat de DB-er van GroenLinks dermate onkundig was, dat de PvdA samen met de DB-er van GroenLinks altijd de absolute meerderheid zou hebben en LZO dus in feite niets te zeggen zou hebben. Dit soort machtsdenken is kenmerkend voor de PvdA Zuidoost, omdat het gezien de verstengeling van de ambtelijke macht, de gesubsidieerde sector en de politiek voor de PvdA van groot belang is werkelijk kritische coalitiepartners zoveel als mogelijk te vermijden.

Bij een zetelaantal van 7 tot 8 wordt het echter lastig voor de PvdA, uitgaande van

Esajas geen zetel met zijn partij Toekomst 21.

D66 probeert het opnieuw

Op dit moment is een lijstverbinding ontstaan van D66 met OZO (nieuwe naam van LZO). Net als in 1994 staat D66 torenhoog in de peilingen, net als toen zit de PvdA in een weinig populair kabinet met het CDA. De situatie is wellicht vergelijkbaar. Aangezien er weinig tot geen beweging zat bij het afdelingsbestuur van Zuidoost van D66, en om te voorkomen dat er soortgelijke problemen zouden gaan ontstaan als in 1994, heeft D66 er voor gekozen om een strakke regie te houden op de vorming van de lijst en het beheer van de

een zetelaantal van 12, om gemakkelijk een meerderheid te vinden voor een coalitie zonder D66/OZO. Als D66/OZO samen met andere partijen optrekt om de PvdA nog meer te isoleren zal de PvdA echter de zwart/wit kaart gaan spelen. Sinds 1994 is de politiek niet meer een zaak van argumenten maar een zaak van gevoelens en huidskleur. Pas met een goede verkiezingsuitslag kan D66/OZO dit veranderen. Ik heb mij opgegeven voor de deelraad om samen met mijn collega's bij OZO als D66-er zaken ten goede te keren, zodat hopelijk nu al maar dan toch zeker in 2014 op een volwassen en normale manier (zonder dreigementen, scheldpartijen en intimidaties)

samen aan een gemeenschappelijke toekomst kan worden gebouwd en er een verkiezingscampagne zal plaatsvinden waarbij tegenstellingen tussen zwart en wit als achterhaald en overbodig worden gezien.

Even terug naar 1994. In 1994, toen 4 van de 6 deelraadsleden van D66 het vertrouwen opzegde in Emile Esajas als DB-er, werd Mart van de Wiel door diverse personen uit de Surinaamse hoek, waaronder Elvira Sweet, toen nog medewerkster van BZO, beschuldigd van racisme. Het niet kunnen weerleggen van die beschuldiging doet hem tot op de dag van vandaag pijn. Omdat hij als opbouwwerker dagelijks in de weer was om het lot van

zwarte jongeren te verbeteren. En omdat Elvira Sweet samen met de directeur van BZO (Albert van Wingerden) probeerde Mart van de Wiel ontslagen te krijgen. Elvira Sweet werd later lijsttrekker van de PvdA in Zuidoost (en dus voorzitter van het DB) en Albert van Wingerden leidde de welzijnsorganisatie Alcides naar de afgrond.

Elvira Sweet is straks vertrokken, en Mart van de Wiel zal de lijst van D66/OZO aanvoeren. Als er genoeg capabele mensen gevonden kunnen worden om D66/OZO in Zuidoost in de deelraad te vertegenwoordigen, zou dat in zekere zin beschouwd kunnen worden als een afronding van een proces dat in 1994 begonnen is. Of D66/OZO in de

deelraad gaat zitten, of in het DB deelneemt, het zal moeten afhangen van de kwaliteit van personen, de wil om samen te werken en van de verkiezingsuitslag. Dat een winst in aantal deelraadszetels niet automatisch hoeft te leiden tot een voor D66 bevredigende uitkomst heeft 1994 bewezen.

Colofon

De *Olifant* wordt gemaakt door een onafhankelijke redactie van de afdeling Amsterdam van D66.

Het volgende nummer verschijnt begin december 2009. Bijdragen naar:

olifant.red@gmail.com
fverhagen@amerika.nl

Eerdere nummers,
[klik hier.](#)

© Copyright 2009,
de Olifant & auteurs
Overname van artikelen?
Bel even met 020-
6142840

Redactie:

Sjaak Scheele
(hoofdredacteur)
Frans Verhagen
(lay out)
Olivier Morot

Jaap Stikkelbroeck
Kenneth Donau
Sandra de Vries
Ingeborg Baltussen
Martijn Kerkmeijer
Gerbrand Kranendonk

Bijdragen gevraagd.

Het ledenmagazine de *Olifant* wil meer bijdragen van leden ontvangen. Er bestaat niet zoiets als de D66'er. Een ieder heeft zijn eigen nuances. We willen de brede stroom tonen, opdat onze gekozen vertegenwoordigers ook beter inschatten waar de vaargeul ligt. De *Olifant* heeft een kritische redactie. Dat betekent dat een nietszeggend of ongegrond stuk niet op plaatsing kan rekenen. Dat is niet om meningen te weren, maar ten gerieve van de lezers. Zij mogen verwachten alleen berichten met enige inhoud en zo mogelijk ook met de nodige humor te lezen. Vanzelfsprekend doet de redactie haar best om bijdragen in onderling overleg bij te schaven.

Reacties aan: Olifant.red@gmail.com

Eerdere nummers van de *Olifant* zijn gemakkelijk te bereiken op onderstaande adressen:

[Olifant februari/maart 2008 \(liberalisme, Groenman rapport, Engelse liberals, Obama/Clinton\)](#)

[Olifant oktober 2008](#)
[Reacties op Vertrouwen op eigen kracht; alternatieven voor de de war on sex; de sorrycultuur.](#)

[Olifant mei/juni 2008 \(speciaal nummer over integratie, matching funds, defensie, van Mierlo\)](#)

[Meest recente Olifant: september 2009 Gemeenteraadsverkiezingen, Lijsttrekkers; Hoe bereiken we de allochtonen kiezer etc.](#)

[December 2008](#)
[Wat D66 kan leren van Obama; Economische crisis; de vleestax; open brief aan Rutte.](#)

[Olifant juli/aug 2008 \(nieuw kiesstelsel, een nieuwe bonusregeling, afdeling Enschede, Pechtold en het liberalisme\)](#)

[Olifant februari 2009 interview Ageeth Tellemann; speciaal deel stadsdelen; portret afdeling Eindhoven; Europese kandidaten](#)

